

Föräldransvar - Kroatien

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1 Vad innebär den juridiska termen "föräldransvar" i praktiken? Vilka rättigheter och skyldigheter har den som har föräldransvar?
- 2 Vem är det i allmänhet som har föräldransvaret för ett barn?
- 3 Kan en annan person bli utsedd i föräldrarnas ställe om de är oförmögna eller ovilliga att utöva sitt föräldransvar över sina barn?
- 4 Hur fastställs föräldransvaret för framtiden om föräldrarna skiljer sig eller separerar?
- 5 Om föräldrarna sluter ett avtal om föräldransvar, vilka formella krav måste vara uppfyllda för att avtalet ska vara rättsligt bindande?
- 6 Vilka alternativ finns det för att lösa konflikten utan att gå till domstol om föräldrarna inte kan komma överens om föräldransvaret?
- 7 I vilka frågor kan en domare fatta beslut om barnet om föräldrarna går till domstol?
- 8 Om domstolen beslutar att en förälder ensam ska ha vårdnaden om barnet, innebär det att han eller hon kan fatta beslut i alla frågor som rör barnet utan att först samråda med den andra föräldern?
- 9 Om domstolen bestämmer att föräldrarna ska ha gemensam vårdnad om ett barn, vad innebär det i praktiken?
- 10 Till vilken domstol eller myndighet ska jag vända mig om jag vill göra en ansökan om föräldransvar? Vilka formella krav måste vara uppfyllda och vilka handlingar ska jag bifoga till min ansökan?
- 11 Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall? Finns det något brådskande förfarande?
- 12 Kan jag få rättshjälp för att täcka kostnaderna för förfarandet?
- 13 Går det att överklaga ett beslut om föräldransvar?
- 14 I vissa fall kan det vara nödvändigt att göra en ansökan till en domstol eller till en annan myndighet för att få ett beslut om föräldransvar verkställt. Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall?
- 15 Hur får jag ett beslut om föräldransvar som har meddelats i en annan medlemsstat erkänt och verkställt i den medlemsstat där jag bor?
- 16 Till vilken domstol i den medlemsstat där jag bor ska jag vända mig för att överklaga erkännandet av ett beslut om föräldransvar som meddelats av en domstol i en annan medlemsstat? Vilket förfarande är tillämpligt i sådana mål?
- 17 Vilken lag tillämpas i föräldransvarsfrågor om barnet eller parterna inte bor i den medlemsstaten eller har olika medborgarskap?

1 Vad innebär den juridiska termen "föräldransvar" i praktiken? Vilka rättigheter och skyldigheter har den som har föräldransvar?

Med föräldransvar avses föräldrars ansvar, skyldigheter och rättigheter när det gäller att skydda och främja barnets personliga och ekonomiska rättigheter samt barnets bästa. Föräldrarna är skyldiga att ge barnet den omsorg det behöver i förhållande till sitt

utvecklingsbehov och sina förmågor. Ingen förälder får fransäga sig sin rätt till omsorg om barnet. Föräldrar är skyldiga att tillsammans med barnet diskutera och komma överens om enskilda aspekter av omsorgen i förhållande till barnets ålder och mognad.

Föräldrarnas omsorg inbegriper rätten och skyldigheten att skydda barnets personliga rätt till hälsa, utveckling, omvårdnad och skydd, uppfostran och utbildning, kontakt, val av bostadsort, samt rätten och skyldigheten att förvalta barnets tillgångar. Föräldrarnas omsorg inbegriper även rätten och skyldigheten att företräda barnet och tillvara ta dess personliga och ekonomiska rättigheter och intressen.

2 Vem är det i allmänhet som har föräldraansvaret för ett barn?

Föräldrar har rätt och skyldighet att i lika grad, gemensamt och genom avtal ansvara för omsorgen om sitt barn. Om föräldrarna inte permanent lever tillsammans är de skyldiga att komma överens om hur omsorgen ska fördelas genom att upprätta ett avtal om delat föräldraansvar. Delat föräldraansvar kan även regleras av en domstol. I så fall grundas domstolens avgörande på alla relevanta aspekter som föräldrarna har kommit överens om i avtalet om delat föräldraansvar. När föräldrarna delar på ansvaret för omsorgen om barnet måste de sträva efter att lösa eventuella problem i samförstånd.

Var och en av föräldrarna kan välja att själv stå för hela eller delar av omsorgen, eller i den utsträckning som krävs för att fatta beslut i en särskilt viktig fråga som rör barnet. I ovannämnda situationer kan den andra förälderns rätt att ta hand om barnet endast inskränkas genom ett domstolsavgörande, som ska beakta barnets bästa. Om föräldrarna delade på ansvaret för omsorgen om barnet före den ena förälderns död måste den efterlevande föräldern själv ta hand om barnet utan ett domstolsavgörande om den andra föräldern har avlidit eller dödförklarats. Var och en av föräldrarna får, efter ett domstolsavgörande om detta, själv ta hand om barnet om föräldrarna inte har kunnat enas om ett avtal om delat föräldraansvar eller en alternativ lösning under ett domstolsförfarande. I så fall ska domstolen prioritera den förälder som har visat samarbetsvilja och vilja att ingå ett avtal om delat föräldraansvar.

3 Kan en annan person bli utsedd i föräldrarnas ställe om de är oförmögna eller ovilliga att utöva sitt föräldraansvar över sina barn?

Om en förälder själv är minderårig eller saknar rättskapacitet på ett särskilt område upphävs tillfälligt föräldraansvaret på grund av rättsliga hinder. Så länge detta upphävande gäller får ovannämnda förälder stå för den dagliga omsorgen om barnet, tillsammans med barnets andra förälder, eller tillsammans med en förmyndare som utsetts i enlighet med bestämmelserna om utnämning av en förmyndare i familjelagen (*Obiteljski zakon*). Ovannämnda förälder får dock inte företräda barnet, och om föräldern saknar rättskapacitet på ett visst område får han eller hon inte företräda barnet på det området. Barnet företräds av den andra föräldern eller av förmyndaren. Förmyndaren måste följa den andra förälderns önskemål.

Om barnets föräldrar, eller en av föräldrarna och förmyndaren, inte är överens om vem som ska företräda barnet vid viktiga beslut som rör barnet, meddelar domstolen på begäran av barnet, en av föräldrarna eller förmyndaren ett avgörande i ett *ex parte*-förfarande (enpartsförfarande) om vem som ska företräda barnet på det berörda området.

På begäran av barnet, en av föräldrarna eller socialtjänsten meddelar domstolen ett avgörande i ett *ex parte*-förfarande om att tillfälligt upphäva föräldraansvaret (upphävande av föräldraansvaret på grund av faktiska hinder) om en av föräldrarna är frånvarande eller saknar känd adress, eller om en av föräldrarna av objektiva skäl under en längre tid är förhindrad att utöva föräldraansvaret. Föräldern i fråga får inte ta hand om barnet under den period hans eller hennes föräldraansvar har upphävts av de skäl som anges ovan. Under denna tid tar den andra föräldern själv hand om barnet, eller omhändertas barnet i enlighet med bestämmelserna i familjelagen. På begäran av barnet, en förälder vars föräldraansvar har upphävts eller en barnavårdsnämnd meddelar domstolen ett avgörande i ett *ex parte*-förfarande om att avbryta det tillfälliga upphävandet av föräldraansvaret på grund av verkliga hinder när de skäl som låg till grund för upphävandet inte längre föreligger.

Om föräldrarna tar hand om barnet tillsammans och en av dem avlider fortsätter den efterlevande föräldern att ta hand om barnet på egen hand. Om den förälder som själv tar hand om barnet avlider meddelar domstolen på begäran av barnet, den efterlevande föräldern eller en barnavårdsnämnd ett avgörande i ett *ex parte*-förfarande om att den efterlevande föräldern ska anförtros föräldraansvaret för barnet om domstolen anser att detta är till barnets bästa. Om båda föräldrarna avlider omhändertar barnavårdsnämnden barnet. Så länge den förälder som tar hand om barnet lever kan han eller hon genom testamente eller en notariehandling [”anticipirana naredba” (förhandsbeslut/direktiv) på kroatiska] ange vem han eller hon anser är bäst lämpad att ta hand om barnet i händelse av förälderns död. Om en förmyndare utses för barnet på grund av att en förälder avlider ska hänsyn tas till barnets synpunkter och den efterlevande förälderns önskemål, såvida man inte anser att det inte ligger i barnets intresse att ta hänsyn till deras synpunkter eller önskemål.

Enligt artikel 224 i familjelagen ska ett barn omhändertas om barnets föräldrar har avlidit, försvunnit, är okända eller har varit bosatta på okänd ort i minst en månad, om barnets föräldrar har fråntagits sitt föräldraansvar, om barnets föräldrar saknar rättskapacitet på ett område som gör att de är förhindrade att utöva sitt föräldraansvar, har underlåtit att anförtro barnet till en

person som uppfyller kriterierna för godkännas som förmyndare, eller om barnets föräldrar har samtyckt till att barnet adopteras. Enligt artikel 225 i familjelagen ska en barnavårdsnämnd fatta beslut om att omhänderta barnet och utse en förmyndare. En barnavårdsnämnd kan anförtro den dagliga omsorgen om barnet till en förmyndare, en annan person, ett familjehem, ett barnhem eller en juridisk person som arbetar med social verksamhet, om inte annat föreskrivs i familjelagen.

Åtgärder för att skydda barnets personliga rättigheter och främja barnets bästa vidtas på grundval av en sakkunnigbedömning om det konstateras att barnets rättigheter och barnets bästa har åsidosatts, eller att barnets rättigheter, barnets bästa och barnets utveckling har äventyrats. Barnets rättigheter anses ha äventyrats om omsorgen är otillräcklig, om barnet upplever psykosociala svårigheter (som visar sig i hans eller hennes beteende, känslomässiga problem, problem i skolan eller andra problem i samband med hans eller hennes uppväxt), eller om det är troligt att ovannämnda problem kommer att uppstå.

För att skydda barnets intressen och se till barnets bästa kan ett socialtjänstkontor

- 1) vidta en nödåtgärd för att omhänderta barnet och placera honom eller henne i ett boende utanför hemmet,
- 2) utfärda en varning till följd av ett misstag eller underlåtelse i samband med utövandet av föräldraansvaret,
- 3) se till att föräldrarna får professionell hjälp och stöd i samband med omsorgen om barnet och
- 4) se till att föräldrarna får ett omfattande professionellt stöd och att det utövas tillsyn över den omsorg som de ger.

För att skydda barnets personliga intressen och se till barnets bästa kan en domstol

- 1) tillfälligt anförtro omsorgen om barnet till en annan person, ett familjehem eller en institution för socialt stöd,
- 2) utfärda ett besöksförbud,
- 3) frånta föräldrarna rätten att dela hem med barnet och placera barnet i en annan persons, ett familjehems eller en institutions vård,
- 4) ge stöd till barnets uppfostran, om han eller hon har beteendeproblem, genom att placera honom eller henne i ett familjehem eller på en institution eller
- 5) frånta föräldrarna deras rätt att ta hand om barnet.

Som ett led i åtgärderna för att skydda barnets intressen och främja barnets bästa innehåller familjelagen bestämmelser som reglerar tillhandahållandet av tillfälligt boende för barnet eller möjligheterna att tillfälligt placera barnet i en annan persons vård, frånta föräldrarna deras rätt att dela hem med barnet osv.

4 Hur fastställs föräldraansvaret för framtiden om föräldrarna skiljer sig eller separerar?

Frågor om föräldraansvar kan lösas genom att upprätta ett avtal om delat föräldraansvar eller genom ett domstolsavgörande.

Ett avtal om delat föräldraansvar är ett skriftligt avtal mellan föräldrarna som redogör för hur ansvaret för att ta hand om barnet ska fördelas om barnets föräldrar inte permanent lever tillsammans som en familj. Av avtalet om delat föräldraansvar ska det framgå

- 1) på vilken ort och adress barnet bor,
- 2) den tid som varje förälder ska tillbringa med barnet,
- 3) formerna för utbytet av information i samband med det samtycke som krävs vid viktiga beslut som rör barnet och för att utbyta viktig information om barnet,
- 4) storleken på det underhåll som ska betalas av den förälder som barnet inte bor hos och
- 5) hur framtida problem ska lösas.

Föräldrarna kan upprätta avtalet om delat föräldraansvar på egen hand eller som ett led i det obligatoriska rådgivningsförfarandet eller familjemedlingsförfarandet.

Om föräldrarna inte kan enas om ett avtal om delat föräldraansvar eller om avtalet avvisas av domstolen kan var och en av föräldrarna väcka talan för att lösa frågor om vilken förälder barnet ska bo hos, hur föräldraansvaret ska utövas, barnets kontakt med den andra föräldern eller underhållet till barnet. I en rättsprocess för att fastställa hos vilken förälder barnet ska bo, hur föräldraansvaret ska utövas eller barnets kontakt med den andra föräldern är domstolen inte bunden av parternas önskemål. Domstolen kan låta en överenskommelse mellan föräldrarna ligga till grund för sitt beslut om hos vilken förälder barnet ska bo, hur barnets kontakt med den andra föräldern ska se ut och hur föräldraansvaret ska utövas, om den anser att överenskommelsen beaktar barnets bästa.

Domstolen fattar på eget initiativ (*ex officio*) beslut om hos vilken förälder barnet ska bo, hur föräldraansvaret ska fördelas, barnets kontakt med den andra föräldern och underhållet till barnet. Detta kan även ske genom ett beslut om djup och varaktig söndring i äktenskapet, annullering av äktenskapet eller beviljande av äktenskapsskillnad och i andra fall där föräldrarna lever åtskilda, eller genom ett beslut i ett mål där moderskapet eller faderskapet har bestridits, om ett sådant beslut kan meddelas och krävs till följd av resultatet av rättsprocessen och de faktiska omständigheterna i målet.

5 Om föräldrarna sluter ett avtal om föräldraansvar, vilka formella krav måste vara uppfyllda för att avtalet ska vara rättsligt bindande?

För att kunna verkställas måste avtalet om delat föräldraansvar inges till domstolen som ett led i ett *ex parte*-förfarande. På så sätt kan domstolen kontrollera innehållet i avtalet och godkänna eller avvisa avtalet enligt bestämmelserna i familjelagen. Avtalet om delat föräldraansvar kan ändras beroende på barnets ålder och mognad eller när förändrade omständigheter gör att ändringar behövs. Om avtalet om delat föräldraansvar ändras bör avtalet inges som ett led i ett *ex parte*-förfarande, så att domstolen kan kontrollera innehållet i avtalet och godkänna eller avvisa ändringarna.

Domstolen kan låta en överenskommelse mellan föräldrarna ligga till grund för sitt beslut om hos vilken förälder barnet ska bo, hur barnets kontakt med den andra föräldern ska se ut och hur föräldraansvaret ska utövas, om den anser att överenskommelsen beaktar barnets bästa. Om föräldrarna beslutar sig för att dela på ansvaret måste överenskommelsen omfatta alla viktiga frågor som regleras i avtalet om delat föräldraansvar. När det gäller rättsmedel eller ändringar av domstolens avgörande har ett domstolsavgörande som grundas på en överenskommelse mellan föräldrarna om att dela på föräldraansvaret för barnet samma rättsverkan som det avtal om delat föräldraansvar som domstolen har godkänt. Inga förklarande anmärkningar behöver göras i domstolsavgörandet om föräldraansvaret eller barnets kontakt med den andra föräldern om avgörandet grundas på ovan nämnda överenskommelse mellan föräldrarna om att dela på föräldraansvaret för barnet.

6 Vilka alternativ finns det för att lösa konflikten utan att gå till domstol om föräldrarna inte kan komma överens om föräldraansvaret?

Om föräldrarna inte kan enas om ett avtal om delat föräldraansvar försöker ett socialtjänstkontor få dem att träffa en överenskommelse inom ramen för förfarandet för medling i familjemål, om inte det aktuella målet inte omfattas av krav på medling. Om föräldrar som planerar att skilja sig inte kan enas om ett avtal om delat föräldraansvar upplyser ett socialtjänstkontor dem om att domstolen som ett led i ett skilsmässoförfarande som inletts av någon av makarna på eget initiativ (*ex officio*) kan

- 1) meddela ett avgörande för att fastställa hos vilken förälder barnet ska bo, hur föräldraansvaret ska fördelas, barnets kontakt med den andra föräldern och underhållet till barnet,
- 2) ge barnet möjlighet att yttra sig enligt familjelagen och
- 3) utse en särskild förmyndare i enlighet med bestämmelserna i familjelagen.

7 I vilka frågor kan en domare fatta beslut om barnet om föräldrarna går till domstol?

Enligt artikel 413 i familjelagen fattar domstolen på eget initiativ (*ex officio*) beslut om hos vilken förälder barnet ska bo, hur föräldraansvaret ska fördelas, barnets kontakt med den andra föräldern och underhållet till barnet. Detta kan även ske genom ett beslut om djup och varaktig söndring i äktenskapet, annullering av äktenskapet eller beviljande av äktenskapsskillnad och i andra fall där föräldrarna lever åtskilda, eller genom ett beslut i ett fall där moderskapet eller faderskapet har bestridits, om ett sådant beslut kan meddelas och krävs till följd av att resultatet av rättsprocessen och de faktiska omständigheterna i målet. Domstolen får

- 1) inskränka eller förbjuda barnets kontakt med den andra föräldern,
- 2) besluta att kontakten ska övervakas av en expert,
- 3) fastställa en åtgärd för att skydda barnets rättigheter och främja barnets bästa beroende på omständigheterna i det enskilda fallet,
- 4) fatta beslut om formerna för kontakten med styvmamman eller styvpappan om de levde tillsammans med och tog hand om barnet när äktenskapet upplöstes.

Enligt artikel 417 i familjelagen är domstolen i ett förfarande för att fatta beslut om barnets kontakt med den andra föräldern skyldig att upplysa föräldrarna om att sådan kontakt har stor betydelse för barnets välbefinnande, uppmuntra föräldrarna att nå en överenskommelse och delta i förfarandet för medling i familjemål, även i andra fall än i samband med våld i hemmet. Om föräldrarna inte lyckas komma överens bör domstolen dessutom försäkra sig om att den plats där barnet ska upprätthålla kontakten med den andra föräldern är lämplig för barnet, med hänsyn till den andra förälderns geografiska och tidsmässiga

begränsningar. Domstolens avgörande måste innehålla detaljer om hur, när och var den andra föräldern kan hämta och återföra barnet, och vid behov detaljer om kostnaderna för kontakten. I motiveringen till sitt avgörande ska domstolen lägga till en skriftlig varning om de rättsliga konsekvenserna av att inte fullgöra skyldigheten att underlätta barnets kontakt med den andra föräldern (inbegripet böter, fängelse eller ett beslut om att ändra det avgörande som fastställde hos vilken förälder barnet ska bo).

Enligt artikel 418 i familjelagen får domstolen i ett förfarande för att fastställa barnets kontakt med den andra föräldern föreskriva en eller flera åtgärder för att säkerställa verkställigheten om den misstänker att den förälder som barnet bor hos troligen inte kommer att följa kontaktbeslutet. Domstolen får framför allt

1) utse en person som kan bistå med verkställighet av avgörandet eller överenskommelsen om barnets kontakt med den andra föräldern och

2) förordna att den förälder som barnet bor hos ska lämna en kontantdeposition. När domstolen föreskriver sådana åtgärder ska den särskilt ta hänsyn till hur den förälder som barnet bor hos har agerat tidigare.

Enligt artikel 419 i familjelagen får domstolen i ett förfarande för att fastställa barnets kontakt med den andra föräldern föreskriva en eller flera åtgärder för att säkerställa att barnet återlämnas eller för att förhindra att den förälder som utövar sin rätt till kontakt med barnet bortför barnet (t.ex. genom ett föreläggande om att föräldern under kontaktperioden ska lämna in sitt pass till den domstol som beslutade om åtgärden, genom att förelägga föräldern att lämna en kontantdeposition, genom att förbjuda avyttring eller inteckning av föräldrarnas egendom – där detaljerna om ett sådant förbud förs in i de offentliga registren, genom att kräva att föräldern regelbundet deltar i verksamhet vid ett behörigt organ, t.ex. ett socialtjänstkontor, tillsammans med barnet och på den plats där kontakten sker genom att fastställa den plats där kontakten ska äga rum, genom att förbjuda barnet att lämna det land där kontakten ska äga rum, och genom att föra in detaljerna om ett sådant förbud i ett nationellt eller överstatligt informationssystem). När domstolen föreskriver ovannämnda åtgärder ska den särskilt ta hänsyn till hur den förälder som ska ha kontakt med barnet har agerat tidigare.

Enligt artikel 421 i familjelagen behövs ingen motivering i avgörandet om fastställande av föräldrans ansvar eller hur kontakten med barnet ska se ut om avgörandet grundas på en överenskommelse mellan föräldrarna, som har nåtts i enlighet med bestämmelserna i familjelagen, eller om avgörandet avkunnades muntligen i närvaro av samtliga parter och samtliga parter har åtagit sig att inte tillgripa något rättsmedel.

8 Om domstolen beslutar att en förälder ensam ska ha vårdnaden om barnet, innebär det att han eller hon kan fatta beslut i alla frågor som rör barnet utan att först samråda med den andra föräldern?

Enligt artikel 99 i familjelagen måste varje förälder själv företräda barnet på de områden där den andra föräldrarnas föräldrans ansvar har begränsats enligt bestämmelserna i familjelagen eller genom ett domstolsavgörande.

I artikel 105 i familjelagen anges att var och en av föräldrarna själv kan stå för hela eller delar av omsorgen eller i den utsträckning som krävs för att fatta beslut i en särskilt viktig fråga som rör barnet. I ovannämnda situationer kan den andra föräldrarnas rätt att ta hand om barnet endast inskränkas genom ett domstolsavgörande, som ska beakta barnets bästa. Om föräldrarna delade på ansvaret för omsorgen om barnet före den ena föräldrarnas död måste den efterlevande föräldern själv ta hand om barnet utan ett domstolsavgörande om den andra föräldern har avlidit eller dödförklarats. När domstolen fattar beslut om ensam vårdnad fattar den beslut om huruvida den förälder som beviljats vårdnad själv bör företräda barnet i viktiga frågor som rör barnets personliga rättigheter eller om detta bör ske med den andra föräldrarnas samtycke, i enlighet med artikel 100 i familjelagen (att företräda barnet i frågor som rör hans eller hennes personliga rättigheter innebär att företräda barnet vid ändring av barnets namn eller fasta eller tillfälliga bostadsadress, eller hans eller hennes frihet att välja eller ändra sin religion).

Enligt artikel 110 i familjelagen har föräldrarna, oavsett om de har ensam eller gemensam vård, rätt att själva fatta beslut om den dagliga omsorgen om barnet när barnet bor hos dem. I nödfall, dvs. när barnet är utsatt för akut fara, har var och en av föräldrarna rätt att fatta de beslut som krävs för barnets bästa utan att inhämta den andra föräldrarnas samtycke. Han eller hon måste informera den andra föräldern om detta så skyndsamt som möjligt.

Oavsett om föräldrarna har ensam eller gemensam vårdnad är de skyldiga att utbyta information om barnets hälsa, hans eller hennes kontinuerliga uppfostran samt om barnets aktiviteter i och utanför skolan. Alla ändringar av sådan information måste meddelas snabbt och enbart inriktas på barnet.

Ingen förälder får missbruka sin skyldighet att samarbeta i syfte att kontrollera den andra föräldern.

Utöver ovanstående har den förälder vars rättigheter har begränsats på ett visst område enligt artikel 112 i familjelagen rätt att upprätthålla kontakten med barnet, fatta beslut om den dagliga omsorgen om barnet, vidta brådskande åtgärder vid omedelbara hot mot barnet och att få information om viktiga omständigheter som rör barnets personliga rättigheter. Dessa rättigheter får endast begränsas eller återkallas genom ett domstolsavgörande om en sådan begränsning eller ett sådant återkallande är nödvändigt för

att skydda barnets bästa. Den förälder som inte tar hand om barnet har rätt att begära information om viktiga omständigheter som rör barnets personliga rättigheter från den andra föräldern om han eller hon har ett legitimt intresse av detta och i den utsträckning som en sådan åtgärd inte strider mot barnets bästa. Vid en tvist fattar domstolen, i ett *ex parte*-förfarande och på begäran av barnet eller någon av föräldrarna, ett beslut som sätter barnets bästa i främsta rummet.

9 Om domstolen bestämmer att föräldrarna ska ha gemensam vårdnad om ett barn, vad innebär det i praktiken?

Enligt artikel 108 i familjelagen är föräldrar som har gemensam vårdnad skyldiga att i samförstånd fatta alla viktiga beslut om barnet och ge sitt samtycke i samförstånd. Viktiga beslut för barnet handlar om att företräda barnet i frågor som rör hans eller hennes personliga rättigheter och företräda barnet i frågor som rör hans eller hennes värdefulla tillgångar och rätt till egendom. Viktiga beslut för barnet kan även vara andra beslut som kan få stor inverkan på barnets liv, t.ex. beslut om barnets kontakt med personer som står honom eller henne nära, extraordinära medicinska åtgärder eller behandlingar, och barnets frihet att välja skola. Alla sådana beslut är giltiga förutsatt att den andra föräldern ger sitt samtycke. I undantagsfall, t.ex. vid ett akut medicinskt förfarande, gäller bestämmelserna i den särskilda lagstiftning som reglerar skyddet av patienträttigheter. Artikel 100 i familjelagen innehåller bestämmelser om att företräda barnet i frågor som rör hans eller hennes personliga rättigheter (vid byte av barnets namn eller fasta eller tillfälliga bostadsadress, eller hans eller hennes frihet att välja eller ändra sin religion). Ett beslut om att företräda barnet i frågor som rör barnets grundläggande personliga rättigheter anses giltigt om den förälder som företräder barnet har inhämtat ett skriftligt samtycke från den andra föräldern som har rätt att företräda barnet. I de fall som föreskrivs i lag behövs inget sådant samtycke om den förälder som barnet bor hos har inhämtat ett skriftligt samtycke från ett socialtjänstkontor. Om den förälder som företräder barnet inte kan inhämta ett skriftligt samtycke fattar domstolen i ett *ex parte*-förfarande och på begäran av barnet eller en av föräldrarna ett beslut om vilken förälder som ska företräda barnet i den aktuella frågan för att skydda barnets bästa.

Artikel 101 i familjelagen innehåller bestämmelser om att företräda barnet i frågor som rör barnets värdefulla tillgångar eller hans eller hennes rätt till egendom.

Enligt artikel 109 i familjelagen fattar domstolen, om föräldrar med rätt att företräda barnet inte kan enas om beslut i viktiga frågor som rör barnet, i ett *ex parte*-förfarande och på begäran av barnet eller en av föräldrarna, ett beslut om vilken förälder som ska företräda barnet i en viss fråga. Vid viktiga beslut som rör barnets personliga rättigheter är föräldrarna skyldiga att delta i obligatorisk rådgivning innan en *ex parte*-talan väcks.

10 Till vilken domstol eller myndighet ska jag vända mig om jag vill göra en ansökan om föräldraansvar? Vilka formella krav måste vara uppfyllda och vilka handlingar ska jag bifoga till min ansökan?

Ansökningar ska inges till och talan väckas vid den distriktsdomstol som har territoriell behörighet.

Enligt artikel 34 i civilprocesslagen (*Zakon o parničnom postupku*) avgör distriktsdomstolar alltid följande tvister i första instans: tvister om huruvida det råder djup och varaktig söndring i äktenskapet, eller huruvida äktenskapet bör annulleras och paret beviljas äktenskapsskillnad, tvister om fastställande eller bestridande av faderskap eller moderskap, tvister om fastställande av vem barnet ska bo hos, och vårdnadstvister, om det samtidigt pågår ett annat mål om att fastställa huruvida det råder djup och varaktig söndring i äktenskapet, annullera äktenskapet eller bevilja äktenskapsskillnad.

I enlighet med familjelagen måste parterna delta i obligatorisk familjerådgivning innan makar med gemensam vårdnad om ett gemensamt barn ansöker om skilsmässa eller innan andra rättsliga förfaranden om vårdnad och kontakt inleds. Bestämmelserna i familjelagen om obligatorisk familjerådgivning innan makar med gemensam vårdnad om ett gemensamt barn ansöker om skilsmässa gäller i tillämpliga delar obligatorisk familjerådgivning innan en talan väcks för att fastställa vem som ska tilldelas vårdnaden om barnet och barnets kontakt med den andra föräldern, om det råder djup och varaktig söndring i föräldrarnas äktenskap/registrerade partnerskap. I lagen anges de fall när obligatorisk rådgivning inte ska tillgripas. Den obligatoriska rådgivningen inleds så snart en part har begärt detta. Begäran inges till ett socialtjänstkontor. Begäran kan göras antingen skriftligen eller muntligen (genom att göra ett uttalande som förs in i ett register). Den obligatoriska rådgivningen tillhandahålls av en grupp av experter på det socialtjänstkontor som är behörigt på den ort där barnet har sin fasta eller tillfälliga bostadsadress, eller på den ort där makarna eller de registrerade parterna senast hade sin gemensamma bostadsadress, oavsett om denna var fast eller tillfällig. Obligatorisk rådgivning är en process som kräver personligt deltagande från familjemedlemmarnas sida (inga företrädare är tillåtna). Så snart den obligatoriska rådgivningen har avslutats upprättar socialtjänstkontoret en rapport som är giltig i sex månader från den dag rådgivningen avslutades.

Närvaro vid det inledande familjerådgivningsmötet krävs innan en ansökan om äktenskapsskillnad kan lämnas in.

Beroende på vilken typ av talan som väcks (talan i en äktenskapstvist, talan i en tvist för att fastställa eller bestrida moderskap eller faderskap, talan i en vårdnadstvist, talan i en tvist som rör kontakt, talan om äktenskapsskillnad i samförstånd, eller en begäran om godkännande av ett avtal om delat föräldraansvar) behöver käranden bland annat inge rapporten från den obligatoriska

rådgivningen/bevis på deltagande i det första rådgivningsmötet/avtalet om delat föräldraansvar. Vilka handlingar som krävs beror på vilken typ av talan som väcks.

11 Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall? Finns det något brådskande förfarande?

I alla rättsprocesser som rör barnrelaterade aspekter av familjerätten måste de behöriga organen vidta brådskande åtgärder och samtidigt beakta barnets bästa.

12 Kan jag få rättshjälp för att täcka kostnaderna för förfarandet?

Ja. Rätten till kostnadsfri rättshjälp regleras i lagen om kostnadsfri rättshjälp (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne novine* (NN, Kroatens officiella kungörelseorgan) nr 143/2013).

13 Går det att överklaga ett beslut om föräldraansvar?

Ja. Parter kan överklaga ett avgörande i första instans inom femton dagar från dagen för delgivningen av avgörandet, om inte en annan tidsfrist föreskrivs i civilprocesslagen. Om inte annat föreskrivs i lag får ett överklagande inges mot ett avgörande i första instans som följer av särskilda *ex parte*-åtgärder som regleras i familjelagen. Överklaganden måste inges inom femton dagar från delgivningen av avgörandet.

14 I vissa fall kan det vara nödvändigt att göra en ansökan till en domstol eller till en annan myndighet för att få ett beslut om föräldraansvar verkställt. Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall?

Den domstol som ska kontaktas är den distriktsdomstol som har territoriell behörighet. Ett eventuellt verkställighetsförfaranden kommer att genomföras i enlighet med bestämmelserna i verkställighetslagen (*Ovršni zakon*), men familjelagen innehåller särskilda bestämmelser om verkställighet för att se till att barnet överlämnas och verkställighet för att se till att umgänget med barnet kan fortsätta (artiklarna 509–525 i familjelagen).

15 Hur får jag ett beslut om föräldraansvar som har meddelats i en annan medlemsstat erkänt och verkställt i den medlemsstat där jag bor?

Du måste väcka en talan för att ett avgörande som meddelats av en utländsk domstol ska erkännas i enlighet med lagen om lösning av lagkonflikter med andra länders förordningar i samband med vissa förbindelser (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (NN nr 53/91, 8/01).

Kroatien tillämpar sedan den 1 juli 2013 rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000. Kapitel III i den förordningen gäller i tillämpliga delar erkännande av och bekräftelse på verkställbarhet av domar om föräldraansvar.

Ansökningar om erkännande eller icke-erkännande, om bekräftelse på verkställbarhet och om verkställighet ska inges till den distriktsdomstol som har territoriell behörighet.

Ansökningar ska inges till och talan väckas vid den distriktsdomstol som har territoriell behörighet.

Bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 gäller alla förfaranden för erkännande och verkställighet av avgöranden som meddelats av utländska domstolar.

16 Till vilken domstol i den medlemsstat där jag bor ska jag vända mig för att överklaga erkännandet av ett beslut om föräldraansvar som meddelats av en domstol i en annan medlemsstat? Vilket förfarande är tillämpligt i sådana mål?

Överklaganden ska inges till en distriktsdomstol. Överklagandet avgörs av en regiondomstol.

Överklaganden omfattas av bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 och bestämmelserna i civilprocesslagen.

17 Vilken lag tillämpas i föräldraansvarsfrågor om barnet eller parterna inte bor i den medlemsstaten eller har olika medborgarskap?

Enligt artikel 40 i lagen om lösning av lagkonflikter med andra länders förordningar i samband med vissa förbindelser tillämpas i föräldraansvarsfrågor den lagen som gäller i det land som föräldrarna och barnen är medborgare i. Om föräldrarna och barnen är medborgare i olika länder tillämpas lagen i det land där de har sin fasta bostadsadress. Om föräldrarna och barnen är medborgare

i olika länder, och om de inte har sin fasta bostadsadress i samma land, tillämpas kroatisk lag om barnet eller en av föräldrarna är kroatiska medborgare. Förälderbarnförhållanden som inte omfattas av ovannämnda bestämmelser omfattas av lagen i det land som barnet är medborgare i.

Kroatien tillämpar sedan den 1 januari 2010 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn.

För mer information se:

Familjelagen (NN nr 103/15)

Verkställighetslagen (NN nr 112/12, 25/13, 93/14)

Lagen om lösning av lagkonflikter med andra länders förordningar i samband med vissa förbindelser (NN nr 53/91, 88/01)

Lagen om kostnadsfri rättshjälp (NN nr 143/2013)

Lagen om genomförande av rådets förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (NN nr 127/2013)

Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 18/07/2019